СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 63. Джерзі Сіти, Н. Дж., пятниця, 18-го березня 1938. No. 63. Jersey City, N. J., Friday, March 18, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РОЗУМНИЙ ПРОЄКТ У СПРАВІ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗДОРОВЛЯ

ВАШИНҐТОН. — Ґенеральний лікар з публичної служби здоровля, Томас Паран, подав перед сенатським комітетом здоровля проєкт, на основі якого можна би було піднести загальний рівень американського національного здоровля. Паран сказав, що серед безробітної частини американського населення розвиваються ріжні недуги, і то не тільки тілесні, але й духові. Стан безробіття в першій мірі дуже відемно відбивається на душах молоді, яка, бачучи недомагання нинішньої системи, тратить до проводу повагу і стає анархістичною. Паран піддав плян, на основі якого влада повинна би подбати про збільшення чистоти по всіх публичних місцях, про заложення нових шпиталів і клінік, а передівсім для безробітних повинна подбати про лікарську опіку і дарові ліки на ріжні хвороби, такі як сухоти, сифіліс, пістряк, запалення легенів і инші. Ця опіка мала би простягатися не тільки над дорослими, але в першій мірі над немовлятами і дітьми.

НЕЩАСЛИВИЙ ВИПАДОК В УКРАЇНСЬКІЙ РОДИНІ.

НЮАРК. — Жінка українського бизнесмена, власника пральні, І. Штогрина, верталась автом враз із сином з Флориди. По дорозі наїхав на їх авто автобус і, розбивши їх авто, вбив жінку на смерть, а тяжко поранив сина. Сам автобус від удару перевернувся.

ЛЯ ҐВАРДІЯ БОРИКАЄТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ню Йорку, Ля Ґвардія, в своїй палкій промові сказав, що коли суд далі буде уневажнювати його буджети, в яких він повикидав деяких так званих „урядовців", що дістають по 15 тисяч долярів річно, а фактично нічогісенько не роблять, то він мусітиме гроші щадити деінде, а саме на освітленні міста. Він сказав, що кожного дня під вечір усі лямпи в місті будуть запалюватися чверть, або пів години пізніше. Коли його запитали, чи до тих ґалапасів зачисляє також демократичного провідника Теофіля, що його пару днів тому хтось порізав ножами, то посадник відповів: „Ви добре вгадали".

ПРИХІД З ПОДАТКІВ ЦЬОГО РОКУ БІЛЬШИЙ.

ВАШИНҐТОН. — Державні власті висказують своє задоволення, що цьогорічний прихід з податків досі 180 міліонів долярів більший ніж минулого року. Ця надвишка покриє недобір приходів з пограничного мита, яке цього року значно нижче ніж минулого. Нюйорський стейт дотепер заплатив податків 165 міліонів.

РУЗВЕЛТ НЕ ДУМАЄ ТРЕТІЙ РАЗ КАНДИДУВАТИ.

ВАШИНҐТОН. — Бувший губернатор стейту Індіяна, МекНот, радий з того, що Рузвелт не тільки що не противиться його заходам здобути в наступних президентських виборах номінацію на кандидата з Демократичної Партії, але навіть заохочує його в тих заходах. На думку МекНота, це є доказом, що президент Рузвелт таки не думає кандидувати третій раз.

КАЖЕ, ЩО ПОЛІТИКА УРЯДУ НЕВДАЛА.

ШАРЛОТ (Норт Каролайна). — Шікаґовський газетний видавець Френк Накс, що в останніх президентських веборах був кандидатом на заступника президента з боку Републиканської Партії, виголосив промову, в якій сказав, що політика уряду, которої основою було контролювання економічного життя з Вашинґтону, не вдалась. Уряд не видвигнув краю з економічної кризи, а навпаки, загнав край у ще гірше положення. Бо хоч правдою є, що в 1933 році край знаходився в дуже тяжких обставинах, то проте край не був такий задовжений як сьогодня. Нині Америка є задовжена на 40 біліонів долярів, які то довги зробив нинішний уряд; а економічного поліпшення, що бодай трохи оправдувалоб це задовження, не видно.

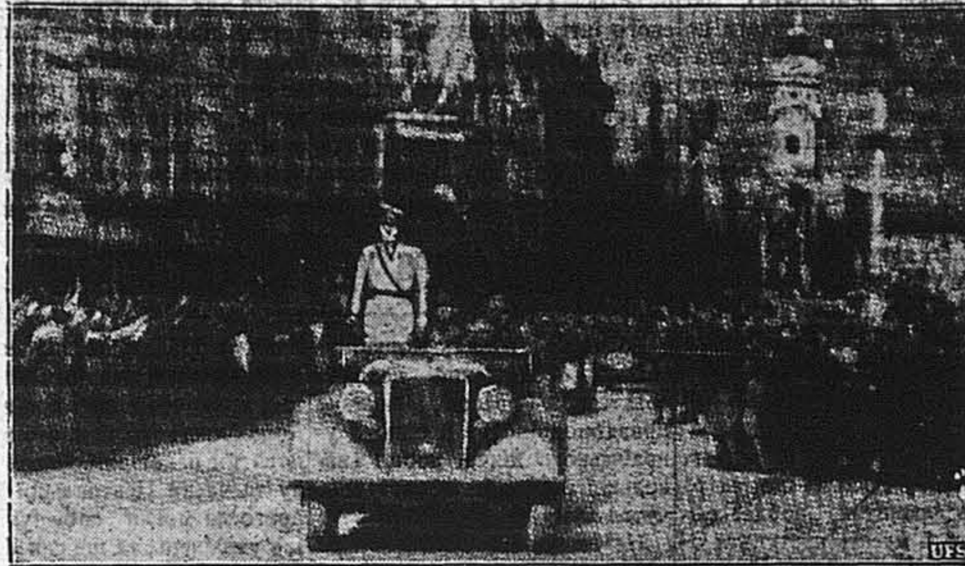
НАСЛІДКИ РОЗКОЛУ В РОБІТНИЧИХ РЯДАХ.

НЮ ЙОРК. — Моряки корабля „Індепенденс Гол", які належать до юнії К.П.О., пішли на сидячий страйк, тому, що не хотіли співпрацювати в часі відбиття корабля з пристані з моряками, які належали до юнії А.Ф.П. Капітан дав їм приказ виконувати роботу, або забиратись. Під загрозою поліції вони мусіли опустити корабель. Тоді капітан наняв моряків, що належали до А.Ф.П., і корабель з малим опізненням відплив на море.

ВІДГОМІН ЕВРОПЕЙСЬКИХ ПОДІЙ НА ВОЛ СТРІТ.

НЮ ЙОРК. — На нюйорськім стак ексченджу яскраво відбились події в Европі. Майже всі европейські вартісні папери зазнали поважних знижок. Найбільше потерпіли вартісні папери Чехословаччини, спадаючи на 15 точок.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ВІЗД НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК ДО ІНСБРУКУ.
Ця радіофотографія, переслана телефоном до Берліну, а звідти перетелефонована до Ню Йорку, представляє моторовий відділ німецької армії, як він в'їздив до міста Інсбруку, в Австрії. Частина цих військ осталася в місті, а частина поїхала на полудне до просмику Бренер, на австрійсько-італійській границі.

І ДЖАН ЛУЇС ХОЧЕ СПІВПРАЦІ.

Голова Комітету Промислової Орґанізації, Джан Луїс, виголосив на радіо промову, що була передана до Англії. В тій промові він сказав, що в Америці справи котяться чимраз до гіршого. Ні уряд ні великий промисл не мають якоїсь ясної розвязки нинішніх економічних проблєм. Луїс говорив, що тільки через співпрацю уряду, капіталу і праці нинішнє пекуче питання безробіття можна розвязати.

КОЖНИЙ СОТИЙ МЕШКАНЕЦЬ ПРАГИ — МОРФІНІСТ.

У часі дискусії у празькому парляменті над конвенцією у справі поборювання торговлі наркотиками, референт тієї справи ствердив, що у Празі уживають морфіни та кокаїни щонайменше 10,000 осіб, тобто кожний сотий мешканець. Крім того референт ствердив, що у Празі „працює" 628 торговців наркотиками і Прага стала одним з найважніших осередків тієї торговлі.

ДЗВІНИЦЯ З 40 ДЗВОНАМИ В ОТАВІ.

Церква св. Івана Хрестителя в Отаві буде мати небаром дзвіницю з 40 дзвонами, якщо її замовлення у відливарні дзвонів у Бельгії будуть скоро виконані. Із 40 дзвонів у згаданій дзвіниці найбільший буде важити 4,000 фунтів, найменший 25, а всі разом 9,000 фунтів. Буде це дзвіниця найбільша щодо числа дзвонів у цілій канадійській домінії.

ЧОРТКІВ ЛІТНИЩЕМ.

Цими днями радила в чортківському маґістраті літнисько-во-туристична комісія, що ухвалила низку постулятів, які мають створити з Чорткова літнище. Мають видати проспекти й альбуми, створити спортовий, особливо спортово-водний осередок, викупити з приватних рук решту ліска т. зв. Стінки та продовжити парк. Над Серетом мають побудувати бульвари для проходів (особливо від моста до Білої) та владити тінисту пляжу на т. зв. горі Юрчинського.

ГАРЯЧА ДЕБАТА В ОЛБАНІ.

У стейтовій леґіслятурі в Олбані відбувалася гаряча дебата над відношенням стейтового уряду до уряду міста Ню Йорк у справі помочи безробітним. Асемблимен Мінкоф обороняв Ля Ґвардію, а асемблимен Стайнґуд обороняв стейт, кажучи, що Ля Ґвардія має багато способів, щоб ту невелику суму стягнути з податків, але він робить багато галасу з цеї справи з чисто політичних причин. Інші асемблимени висказували своє обгірчення, що такі два найвищі провідники в стейті посварилися над відносно невеликою справою.

НОВИЙ БРАЗИЛІЙСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ ЗАКОН.

Згідно з постановою нового робітничого закону, страйки й усування робітників від праці є недопускальні. Всякі спори, які повстають між працедавцем і робітником, мають бути усунені дорогою обопільного порозуміння. Коли це окажеться неможливим, тоді справу вирішує робітничий суд. В склад робітничого суду увійде компетентний суддя, один представник працедавців і один з робітників. Такі суди будуть уведені у всіх муніціпіях. У столицях стейтів будуть заведені вищі робітничі суди. Предсідника того суду іменує президент вищого апеляційного суду. Крім того від стейтового уряду входять два представники від працедавців і робітників.

Найвищий робітничий трибунал буде мати свій осідок у Ріо де Жанейро.

ВОЯКИ КАРДИНАЛАМИ.

Серед кардиналів, іменованих в останніх роках, є аж 3 кардинали, які підчас світової війни були вояками й воювали на полях бою. Кардинал Ґерліє боровся над Марною, був тяжко ранений, попав у німецький полон, повівні скінчив теольоґічні студії. Також італійські кардинали Пяца і Пеледжріні були на війні вояками і та з крісами в руках боролись проти Австрії над Ізонцом та в Тиролі.

ВВЕДЕННЯ НАУКИ РЕЛІҐІЇ В БРАЗИЛІЙСЬКИХ ШКОЛАХ.

Дирекція навчання приказала підлеглим собі шкільним управам звернутися до властей релігійних визнань і культів, щоб вони призначили до шкіл учителів релігії. Притім пригадує, що на теренах шкіл не вільно вести ніякої релігійної пропаґанди, ображати релігійні почування инших визнань, ані перетягати з одного віроісповідання на инше. Не вільно також між учениками поширювати релігійних пропагандних письм.

ЗГОРІЛО ВЕСІЛЬНЕ ТОВАРИСТВО.

В боснійськім селі Стретниці, біля Мостару, згоріли підчас пожару молодий, молода і 34 весільні гості. Вогонь під будинком, де відбувалось весілля, був підложений з помсти. Весільне товариство не завважало його, аж завалився дах і поховав під згарищами майже 100 осіб. Згоріло 36 осіб, а з врятованих більшість була попечена.

НОВІ ПЕЧЕРИ ЗО СТАЛЯКТИТАМИ И СТАЛЯҐМІТАМИ.

Коло Кастеляна в провінції Барі (Італія) викрили дві величезні підземні печери з більшою скількістю сталяктитів і сталяґмітів. Досі просліджені печери на просторі двох кільометрів.

ЗАБОРОНА АВДИЦІЇ ЧУЖИМИ МОВАМИ.

Міністерство комунікації в Бразилії видало обіжник, який заборонює по радіях надавати авдиції чужими мовами, з винятком надзвичайних випадків, на які одначе треба одержати окремий дозвіл.

СОВИ ВТІКАЮТЬ НА ПІВДЕНЬ.

Тисячі великих білих сов з північного Саскачевану втікають на південь. Причиною їх відлету на південь є недостача зайців, якими вони переважно кормляться. На півдні полюють вони на живучі там громадно куропатви. Також у Капел Веллій, почавши від Саскатуну до Солтковтс Арктик, появились громадно сови, що нищать ловецьке птацтво.

ПОЛЬЩА ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД ЛИТВИ "НОРМАЛІЗАЦІЇ"

ВАРШАВА. — В цілій Польщі зааранжовано великі демонстрації, звернені проти Литви. Польська преса вказує виразно на те, що зробив Гітлер з Австрією, домаючись тим робом, щоби польський диктатор Ридз-Смігли поступив у подібний спосіб з малою Литвою. Англійський кореспондент подає, що Польща вже сконцентрувала біля литовсько-польської границі коло 50,000 війська. Є фактом, що польський уряд хоче в якийсь спосіб „скінчити" з Литвою, але свої домагання називає „нормалізацією". Каже, що вже минає 18 років, як Польща не є з Литвою в дипломатичних зносинах, та що навіть тепер мусить доручати литовському урядові ноту через посередництво чужої держави. Польща настає, щоб саме тому наступили „нормальні" відносини, вимагаючи заразом від Литви виразного зречення всяких прав до Вильна, себто до тої історичної столиці Литви, як Польща загарбала при помочі наїзду ген. Желіговского. Далі Польща домагається, щоб з литовської конституції було викреслене те, що Вильно є столицею Литви.

ЛИТВА ПРО ПОЛЬСЬКІ ПРОВОКАЦІЇ.

КОВНО. — Литовський уряд є того переконання, що Польща хоче підступом загарбати більше литовської землі та змусити Литву зректись прав до Вильна, рахуючи на те, що тепер у цілій Европі заколот, та що не буде кому боронити Литви. Те, що вбито польського вояка, який перейшов литовську границю, є тільки дрібною подією, бо польська погранична сторожа вбила вже багато литовських вояків.

НІМЕЦЬКА ФЛЬОТА НА ПОГОТОВІ.

БЕРЛІН. — Приспішено поворот Гітлера до Берліну через польсько-литовське напруження. Надіються, що Совети готові стати по стороні Литви. Ось тому дано наказ сконцентрувати німецьку морську силу на Балтику коло Данціґу, щоби була готова на всякий випадок, а зокрема, щоб можна би в кожній хвилі заняти литовську пристань Мемель, яка перед світовою війною належала до Німеччини.

ФРАНЦІЯ І СОВЄТИ ДОПОМОЖУТЬ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

ЖЕНЕВА. — В Лізі Націй вважають певністю, що якби Німеччина заатакувала Чехословаччину, то тій останній допоможуть Франція і Совети, а також можливо й Англія. Рішено теж, що вразі такої допомоги французькі й советські війська будуть могти переходити через инші краї, щоб дістатись до Чехословаччини. Та до того всього треба буде мати одноголосне рішення заінтересованих країв.

В СПРАВІ ДОПОМОГИ ЧЕРВОНИМ В ЕСПАНІЇ.

ПАРИЖ. — Формально французький уряд не допомагає червоному еспанському урядові. Але фактично Франція вислала тепер більшу скількість повозів, літаків і амуніції в допомогу червоній еспанській армії. І то ще разом з військовими фахівцями. Зате Англія держиться невтрально й заявляє що не буде вмішуватися в еспанську війну.

ЗБИРАЄ ДАЛЬШІ ТРИЮМФИ.

БЕРЛІН. — День повороту Гітлера з Австрії до Берліну був національним святом. Позамикано школи і фабрики. Гітлера витало підчас вмаршу до столиці яких півтора міліона людей.

У ВІДНІ БАГАТО САМОГУБСТВ.

ВІДЕНЬ.—З боязни перед переслідуваннями нацистів як і через пониження, якого тепер зазнають противники злуки Австрії з Німеччиною, відбирають собі життя багато людей. І так, пополнив самогубство майор Еміл Фей, бувший заступник австрійського канцлера. З ним відібрали собі життя його жінка і син, що його тепер викинено з австрійської армії. Далі відібрали собі життя: католицький провідник у Тиролі Фрідрих Райтлінґер, промисловець, і його дочка, та університетський професор Ґустав Баєр і його дочка. Між арештованими знаходиться барон Люї Ротшилд, що недавно гостив у себе князя Віндзору. Також арештовано й багатьох інших багатирів-жидів. Особливо вважають, щоб жиди не вивозили грошей з Австрії.

МУСОЛІНІ СТОЇТЬ ПРИ ГІТЛЕРІ.

РИМ. — Як австрійці самі не хочуть боронити своєї незалежности, то не потребує її боронити Італія. Так заявив Мусоліні. І стверджує, що німецько-італійська приязнь далі існує, а Бренерський просмик не ділить ворогів, але обєднує приятелів. Цей просмик це теперішня границя між Італією й Німеччиною.

ЖИДИ В РОЗПУЦІ.

ВІДЕНЬ.—Жиди, яких є в Австрії коло 200,000, знайшлися в розпучливому положенні. Їх викидають з урядів і занять.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ХТО НА ЧЕРЗІ?

По захопленні Гітлером Австрії виринуло в світі питання: А що буде далі? Тому, в яку американську ґазету не поглянути, всюди знайдемо щось таке, що звязане з тим питанням, особливо там, де обговорюють теперішню німецьку політику. Та як би хто не пробував на це відповідати, то не може тепер не зупинитися на Чехословаччині, що має в себе понад 3,000,000 німців. Ті, що покликуються на ті пляни Гітлера, які є виложені в його книжці „Моя боротьба", а до яких сповнення він змагає з повною послідовністю, твердять, що найближчим завданням Гітлера буде приєднання до Німеччини ще й тих німців, що є в Чехословаччині. Та ті, що так пишуть, підкреслюють, що з Чехословаччиною вже не піде Гітлерові так легко, як це йому обійшлося з Австрією. Бо так, як справи стоять сьогодня, по стороні Чехословаччини станулиб напевно Франція і Совети, а в дальшу чергу Англія. Але й вони є тої думки, що колиб Чехословаччина мала опертись у такім випадку тільки на Францію і Совети, то Німеччина війну вигралаб.

З українського боку хочемо ставити ще дальше питання: А що буде по тім, якби Німеччині вдалося забрати ще й німців, що є в Чехословаччині? Адже від довгого часу так багато говориться про Гітлера й Україну! Очевидно в тім змислі, що Гітлер хоче забрати Україну для німецької експльоатації.

Про цю останню справу писав навіть недавно американський ліберал Гери Елмер Барнес. Але погоджувався з такою арґументацією, що коли Гітлер останнім разом згадував за Україну, то не в такім змислі, що хотів би її забрати, але в такім, що чого то він не доконав би, як би так мав таку багату країну як Україна, яку Совети винищують, замісць її використати.

Нам тяжко знати, що властиво думає Гітлер про Україну. Не виключаємо, що німецький наступ на схід може стрінутись і з Україною. Але покищо далеко правдоподібніше, що він зверне своє вістря в сторону Чехословаччини. І ось те повинно заставити в першу чергу чехів до серіозної надуми. Ось тому Чехословаччина, в своїм відношенні до національних меншин, мусить тепер піти на найдальше йдучі уступки, якщо хоче мати надію на існування. Вона мусить задоволити німців і признати їм належні права. Те саме мусить статися зо словаками. А особливо з українцями, бо чеська політика на Закарпатті цілком не сприяє ідеї вдержання Чехословаччини. Та ще є час повести таку політику, яка не спираласяб головно на допомогу Франції чи Советів, але в першу чергу на допомогу тих народів, що замешкують Чехословаччину. Коли мова про нас, українців, то ще час завернути чехословацькому урядові з протиукранського курсу на Закарпатті. І ступити на справедливий і демократичний шлях визнання Закарпаття — українським.

ДРУГЕ МАНЧУКО

Це помилка думати, що є нібито тільки одно Манчуко. Їх є, або краще сказати, має бути два. Друге видумали наші варшавські „приятелі", ті, які „простягають руку козакові" і обіцяють разом з ним вибудувати його незалежну Україну, очевидно там над Дніпром. Але лише під одною умовою: щоб ця „незалежна Україна" була другим виданням Манчука, а ролю Японії тут малаб відіграти Польща.

І дійсно, якого автора з наших польських „прихильників" не візьмемо, всі промовляють цею мовою. Є поляки (національні демократи), які **про Україну нічого слухати не хочуть**; волюють тут як на своїй східній границі, як нині так і по всі часи, мати Росію. Але є і другі поляки, які хочуть ту Росію розбити, як австроугорську монархію по війні, бо тої Росії бояться як великої потуги. От для того потребують помочи українців. До тих поляків належать: „Бюлетинь польсько-український" (з Бончковським), „Політика" (з братами Бохенськими), „Просто з мосту" й інші.

Отже вони, русофоби, прагнуть подїлу Росії. А що, як то кажуть французи, „ноблес обліж", то й мусять виступати оборонцями незалежної наддніпрянської України. Спершу вони так і писали, але чимраз далі в тій їх агітації стало „пальці знати"; вилізло шило з мішка. Зачалося від незалежности, потім перейшли до „союзу", згодом до „федерації", опісля до „ягельонскей ідеї", аж нарешті договорилися просто без церемоній до того, що ота **„незалежна Україна" має бути — польським Манчуком...**

І цікаво, що коли вже тепер, хоч російського медведя ще не вбито, в той спосіб пишуть ті наші „приятелі", то як писатимуть вони, коли напр. повториться спритлива для них констеляція з року 1920-го?

Тепер у всій польській пресі і політичній публіцистиці нема ні одного прихильника незалежної України. Одні, вшехполяки, як уже зазначено, і чути про неї не хочуть, воліючи Росію за сусідку. Другі, оті, що говорять про „незалежну Україну", уявляють її собі як звичайнісіньку собі свою провінцію, як теперішню західню Волинь.

Чи супроти тих фактів не виглядає як **жахливий** блуд манія тих наших політиків, що ставляють на тих своїх польських приятелів, які нібито їм допоможуть відбудувати Україну? А маємо не тільки таких наших послів у варшавському соймі, але й журналістів, що таку блудну політику пропаґують з таких ґазет як львівське „Діло". Очевидно, аксіомою нашої політики мусить бути розбиття Росії. І очевидно не віримо, щоб яканебудь чужа держава задля наших прекрасних очей помагала нам ту Росію розбивати. Тільки гітлерівська Німеччина ослаблює Росію зо свого властного інтересу, ведучи боротьбу з комунізмом і світовим жидівством. І ось тому, як довго вона не йде проти України, нам нема потреби йти проти неї. Це факт, що Німеччина, коли воліє комунізм, валить заразом і нашого найбільшого ворога. Такі річи треба брати на холодний розум. Чи кому любий Гітлер, чи ні; чи є він прихильником націстичної Німеччини, чи її ворогом; на все те треба глядіти в першу чергу з інтересу української нації.

Не маємо ілюзій. Знаємо, що самі мусимо собі помагати. Але ті держави, які **без нарушення наших інтересів** малиб охоту руйнувати Росію, як напр. Японія, Німеччина чи Італія, не повинні стрінутися в нас з ворожістю. Але ми повинні вимагати від них ясного становища супроти України і виступати проти всіх, що хотілиб загарбувати українські землі. А тимсамим і виступати проти тих „приятелів", що говорять про наше „визволення", про „незалежну" Наддніпрянщину, ав суті річи прагнуть зробити з неї свою провінцію. **З такими „приятелями" нам ніколи не буде по дорозі.**

СУМНА ДОЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ЯНИЧАРІВ

Розстріл Юрка Коцюбинського, оголошений недавно совєтською пресою, викличе правдоподібно не в одного українського діяча доби визвольної боротьби мішане почуття суму та сатисфакції.

Не знати, чи большевицькі кати мусять, як їх французькі колеґи, проголошувати по виконанні смертного присуду „справедливість виконано", а навіть певно, що ні, бо в льохах Чека нема навіть поняття про те, що є справедливість; але треба признати, що в страті Юрка Коцюбинського не тяжко догледіти діяння історичної Немезиди.

Є без сумніву багато причин упадку української державности, але є один факт, на який ніякий українець не сміє заплющувати очей, а саме, що остаточне, здобуття України Московщиною сталося можливим виключно через акцію цілої низки українських яничарів, з яких Юрко Коцюбинський був хронольоґічно першим. Тільки їх акція, акція створення у Харкові українського Совуряду поставила проти Національного Українського Уряду значну частину селянства і робітництва та перетворила українсько-московську війну в боротьбу політично-клясову, на якій виграла лише Москва.

В початках української революції, в добі Центральної Ради, національне піднесення й український патріотизм були такі міцні, що вістку про зраду Коцюбинського принято з цілковитим недовірям. Члени уряду та члени Центральної Ради довго не могли собі уявити, що українець, та ще син Коцюбинського, міг провадити московські війська на Київ; але скоро прийшлось повірити очевидності, а особливо тому, що в самому серці українських організацій заворушились елементи, які обстоювали обєднання з Москвою. Ціла група членів Центральної Ради, з яких головні були: Полоз, Михайличенко, Неронович, Ковалів, Шумський, та Любченко, отверто перейшли до большевиків, тоді як багато інших були невтральні та готували ґрунт для переходу. Зпочатку мабуть дехто з них був дійсно захоплений мріями про братерство народів, але вже за короткий час усі вони мусіли зрозуміти, що Москва користала з них лише як з яничарів та вміру використання „виводила в росход" за традицією Петра І. Справді тим, що повірили Москві, не було чого заздрити. Перший згинув Неронович, розстріляний українським відділом Шаповала ще по дорозі до Харкова. Шумський та Любченко покінчили самогубством. Ковалів, що був якийсь час визначним чекістом, зник без сліду, а Полоз загинув десь на засланні. Друга, менш відома група українських большевиків, діячів з часів Центральної Ради, або її членів, скінчила також зле. Родина Мазуренків (3 брати) та Касяненків (5 братів) були почасти розстріляні, почасти заслані, крім Евгена Касяненка, визначного чекіста. Про долю Шрага та П. Христюка, які грали визначнішу ролю, нема й чутки, як зрештою в сучасній українській совєтській пресі ніколи нема згадки про тих, що творили украйську державу, хіба тільки в лістах розстріляних та засланих.

Але доля тих українців, що відразу, не переходячи через національну боротьбу, стали до послуг Москви, була не краща. Шахрай, який перший підніс голос на Трудовім Конгресі за злучення з Москвою, згинув без сліду, а Затонський, базарський кат та один з творців харківського уряду, чекає своєї долі в льохах Чека. Урятувалися лише ті, що за прикладом Винниченка відразу дісталися за кордон і висловлювали свої симпатії до Советів здалека; але вони також морально страчені в публичній опінії. Очевидно, принаймні на цей раз традиційне „лакомство" не пішло українцям на користь.

М. Єремів.

КНИЖКА НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ

Англійський культурний вплив. — Відносини на китайському книгарському ринку.

Міжнародня мова для порозуміння на Далекому Сході є англійська, тому на виставах тамошніх книгарень видно найбільше книжок, журналів і часописів англійською мовою. Крім того багато можна почути французьку мову, також на виставах є чимало французьких книжок і видань. Німецька мова стоїть на значно дальшому пляні. Книгарство тепер у Китаю взагалі підпало з причини воєнних подій. Найбільше продають у Китаю не белетристичних книжок (як по інших краях), лише наукових. За обрахунками англійського фахівця, три четвертини доходів книгарень на Далекому Сході є з продажу шкільних підручників і приладдя до писання. Тому то шкільний матеріял це основа кожної книгарні у Китаю.

Хто бажає відкрити книгарню, мусить насамперед у цьому складі уладити відділ із шкільним приладдям, мусить забезпечити собі звязки з університетами, середніми та вселюдними школами й подібними заведеннями. У Китаю є майже 80 проц. неписьменних, тому китайська влада останніми роками розвинула велику діяльність для піднесення освіти, основала багато шкіл у найглухіших місцевостях. У звязку зтим сильно зріс попит за шкільним матеріялом. Цей попит дуже великий, бо китайський нарід жадний знання і книгарні ледви могли настарчити книжок і приладдя до писання.

Цей великий поступ нараз припинила війна. Майже всі китайські університети впали жертвою японських нападів із літаків, сотки шкіл згоріли, мільйони людей мусіли втікати. У великих смугах краю припинилася наслідком війни майже всяка шкільна наука, а також багато чужинецьких шкіл мусіли значно обмежити науку, бо все більше чужинців покидає Китай.

Все те недобре впливає на розвиток книгарства. Сповнилася стара приповідка: „Інтер арма сілент музе" (підчас війни мовчать музи). Одначе таксамо здійснилася в цій японсько-китайській війні друга приповідка: „Війна це мати всього". А саме появилося нове джерело доходу: воєнні події і звідомлення з поля бою, які приходять що дня, пробудили з летаргу і найбільш байдужніших людей. Вони тепер попитують за такою лектурою.

Добрих ґеографічних мап Китаю досі майже не було у книгарнях, а тепер є на них великий попит. На терені, що його тепер заняли японці, не має чужинне книгарство добрих виглядів, бо японці усувають із шкіл усі протияпонські уступи і вводять книжки, друковані у Японії. Від розвитку воєнних і політичних подій залежить і будучина чужинного книгарства на китайському ринку.

Добрий помисл.

— Може поверховний вигляд моєї нареченої не такий надзвичайний, однак її серце і внутрішні прикмети...

— Слухай, а чи не далосьб її переліцювати?

ВЕЧЕРНИЦІ ПРИ ЕСПАНСЬКІЙ ВУЛИЦІ

(Неправдоподібна пригода).

Хуртовина минулася. З темного парку доходив сильний, гострий запах вогкої землі, а зпоза зникаючих хмар заяснів місяць іще ясніше.

Гардінґ знову перший сидів на терасі. Поприсували плетені крісла, Степан приніс чарки, товариство знову знайшлося разом.

Всі мовчали й роздумували про пригоду, що її розповідав Гамерсон підчас хуртовини при холодному ватрані.

— Тепер ваша черга, коханий пане Сент-Рок! — сказав Солівен.

Еміль Сент-Рок, невеличкий ясноволосий француз із Нормандії, закурив знову папіроску. Побіч нього сидів його приятель Моріс. До нього звернувся Сент-Рок нерішучо:

— Чи маю оповідати? — спитався він.

Цей трохи рівнодушно здвигнув плечима, а інші настоювали, щоб оповідав. Він став оповідати.

— То добре, — сказав він. — Я розповім вам неправдоподібну пригоду. Воно таке неправдоподібне, що мене вже нераз прозивали фантастом, або навіть брехуном. Тому я не оповідаю радо тієї пригоди, та Моріс свідком, що я пережив її від початку до кінця.

Було то в перших днях, коли мене як молодого старшину з військової академії у важній справі перенесли до Амієн. Отже це давно тому. Я не знав там ні Моріса ні іншого приятеля, був чужий у місті. Я ще й не представився був ґенералові, мому тамошньому начальникові, не предложив йому поручених плянів і паперів, бо баталіон вийшов був на маневри.

Аж раз, здається на третій день, прийшов мені з почти невеличкий, зложений білет. То було запрошення, на трохи старомодньому картоні, мідерит. Якийсь маркіз Д'Утріль запрошував мене на найближчий вечір досебе на забаву. Гарним письмом була теж утому подана адреса: Рі д'Еспаньоль.

Сьогодні признаюся, що то справді трохи дивно, щоби в чужому місті чужі люди запрошували когось, хоч він іще не зазнайомився з товариством.

Та тоді мені лише дивним виглядало, колиб я не був скористав із запрошення. Бо я був іще вільний від служби, страшно нудився і думав, що такі запрошення дістала вся офіцирська команда, яка на другий день мала вернутися з маневрів. Я радів, що зазнайомлюся і тому постановив піти на забаву.

Що маркіз на другий день вечором прислав по мене дивну стару повозку, вже тоді виглядало мені дивне. Чому саме мене. — Чи я був одинокий гість? Всеодно, і я вже підчас їзди не морочив собі тим голови. Вечір був хмарний, а мені це сподобалося, коли я так їхав повозкою з мовчазним візником понад темний канал, невідомим містом на вулицю Д'Еспаньоль.

Що маю оповідати про вечерниці? Одну ніч жив я наче зачарований: мені здавалося, що буяю між дійсністю і мрією. Маркізів дім, невеличка бароккова палатка, був серед здичілого городу-парку; на сходах стояли ліхтарні, довкола яких літали нетлі. Товариство, що й його там застав, видно бавилося весело, бо уладило костюмову забаву з тих вечерниць. Були зодягнені по старомодному, з коронковими маншетами, черевики з пряжками, в гаптованих фраках і пудрованому волоссі. Мені здавалося, що моя присутність їм перешкаджає. Та невеличкий, елеґантний добродій з ордером і срібною стяжкою через синій шовковий фрак, що привітав мене та представився як маркіз Д'Утріль, був такий ввічливий, що небаром я почувався дуже добре, хоч був в однострою. Та з офіцирського корпусу не запросили мабуть нікого і вкінці я переконався, що все товариство складалося всього з десять-дванацять осіб. Всі вони були в костюмах, а поводилися так зручно у старомодних одягах. Та найгарніша була Кляриса, маркізова дочка. Була в креноліні та дорогому венеціянському шалі. Її краса та принада майже одурманювали мене; я покохав її від тієї хвилини, як мої уста доторкнулися її пальчиків. Я вже не бачив більше нікого, лише від нехочу мішався врозмову інших.

Коли вона переходила попри мене, й рука легесенько торкнулася моєї, я нічого більше не бачив. Коли і її батько опісля присівся до мене, сказав, що знав мого діда, розповідав пригоди з моєї родини, про які я зовсім не знав. Потім знову біля мене сиділа тільки Кляриса, а як свічки помалу висвітились і вечерниці, як здавалося, скінчилися, вже була пізна ніч. Я ще раз поцілував дівчину в руку та вже при цьому прощанні готов був усе віддати за це кохання.

Як я тоді вернувся додому, вже не знаю. Щойно багато пізніше довідався я, що мене відвезли тою самою повозкою серед ночі попри канал.

Тут француз на хвилиночку перервав своє оповідання. Пригадував собі. Випив чарку. Гардінґ налив йому другу. Сент-Рок оповідав далі:

На другий день рано баталіон знову вернувся до міста. Зголосився і мій чура, добродушний селянський хлопець із Пікардії. Я ще лежав у ліжку, а в уяві бачив Клярису та пригадував собі подробиці з вечерниць. Я сказав чурі, щоб заніс на вулицю Рі д'Еспаньоль велику китицю жовтих рож. Маркізові хай подякує від мене, Клярисі дасть цвіти та скаже, що пополудні я сам навідаюся.

Довго й дуже неспокійно ждав до повороту чури. Та минуло майже дві години — заки чура вернувся не полагодивши порученої йому орудки. Я певно подав йому фальшиву адресу, виправдувався чура. При Рі д'Еспаньоль він не знайшов маркізового дому. Я ще раз поглянув на візитівку, що лежала на мому нічному столику. Ні — на ній виразно було написано: Рі д'Еспаньоль і число.

Тоді я сам вибрався туди. Взяв фіякра подав візникові назву і число вулиці, та я зараз запримітив, що він їхав не туди, куди мене везла маркізова повозка тієї ночі. Ми звернули від каналу, а як приїхали на Рі д'Еспаньоль перед 7. число, не було там ніякого саду чи парку, лише фронт поганих новітніх будинків.

Я спитав візника, чи нема в місті другої Еспанської вулиці. Вчора, сказав я, були мене туди запросили на вечерниці, одначе вулиця була при самому каналі.

Ні, сказав візник. Другої вулиці тої самої назви в місті нема. Одначе давно вже, заки канал пустили в іншому напрямі, вулиця не мала зовсім назвища, а сади сягали тоді аж до води. Та це вже дуже давно — яких трицять літ тому. Якогось маркіза Д'Утріля вн також не знає, а він жеж їздить уже по місті десять літ.

І я сидів так, а побіч мене китиця рож, що вже почали вянути. Клярисо! — говорило моє серце, а якесь дивне почування закрадалося в мою душу, коли я думав про неї. Я мусів її відшукати!

Та я не віднайшов ні Клярисі, ні маркіза, ні їх дому. Я стояв перед якоюсь дивною загадкою. Товариші стали насміхатися з мене, коли я їм оповів мою нічну пригоду. Ніхто з них не знав маркіза. Не хотіли мені вірити. Та я вганяв по урядах, довідувався. Ніде не була зголошена якась родина Д'Утріль. Я бігав по редакціях, дав оголошення до газет — і знову без успіху. Розвідувався про інших гостей, що були на тих вечерницях — нічого не міг довідатися про них. Я мало не збожеволів — як думав про Клярису. Я не міг уже й спати, мій ґенерал післав мене до лікаря. Та й лікар не міг мені помогти. Це все якесь дивне й колиб я не мав перед собою візитівки із запрошенням, я і сам повірив би, що це все мені снилося.

І після відпочинкової відпустки, підчас якої я зазнайомився з Морісом, моє здоровля не покращало. Я кинувся до ворожбитів і інших мантіїв, та все безуспішно. Та постановив

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЧЕМПІОН, ТА НЕ ДУЖЕ.

Минулої пятниці в Медисон Сквер Ґардені відбулися переґони між найскоршими бігунами Америки. Найскоршим з них, показався Ґлен Ґониґем, що перебіг віддаль 600 ярдів за 4 мінути й 7 секунд.

За це Ґлена Кониґема величають найскоршим чоловіком не лише в Америці, але в цілому світі. Припускають, що так скоро ніякий інший чоловік не побіжить.

Перебігти на секунду півтретя ярда, це певно неабияка штука. Одначе де їй рівнятися зо скорістю найскоршої звірюки, якою, як запевняють, є індійський кіт чіта, котрого освоюють і вживають до полювання. Або зо скорістю риби баракуди, що вміє рушати з місця з такою скорістю, що своїм гострим хребтом може людині черево розпороти. Або з „оленячою мухою" (по вченому „сефеноміею"), найскоршим сотворінням на крилах.

МУХА, ЯК КУЛЯ.

За цю оленячу муху завелася боротьба між ученими природниками. Про її скорість подав недавно на одних зборах учених своє звідомлення д-р Рой Чепмен Андрус, директор Американського Музею Природничих Наук у Ню Йорку. Кажучи, що він простудіював справу при помочі фотографічного апарату, він запевняв своїх слухачів, що ця муха пролітає 400 ярдів на секунду (себто зо скорістю 818 миль на години).

Сказали йому відразу на те, що це виглядає на неправду, бо, колиб „оленяча муха" летіла зо скорістю 400 ярдів на секунду, а голос при звичайній температурі летить повітрям зо скорістю 1,089 стіп на секунду (або 740 миль на годину), то виходилоб з того, що „оленяча муха" летить скорше від свого бренькоту.

Чи це доказ на те, що така скорість неможлива? Куля, що летить зо скорістю 500 метрів на секунду, теж летить скорше, ніж голос вибуху рушниці, що цю кулю вигнав з дула.

СВАРКА ЗА СКОРІСТЬ.

Проти виводів д-ра Андруса виступив інший природник, д-р Ірвинґ Ленґмюр, доказуючи йому, що його висновки про скорість „оленячої мухи" не можуть бути правдиві.

Він закидає неправди, а тільки каже, що вони не можуть бути правдиві, бо противляться добре доказаним правдам. Тому й ці докази д-ра Ленґмюра незвичайно повчальні для способів збивання тверджень у природничих справах.

Каже Ленґмюр, що муха, щоби полетіти зо скорістю 818 миль на годину, мусілаб розвинути в собі силу пів коня, а це для мухи тої величини неможливе.

Далі каже, що така муха зуживалаб на кожну секунду поживи півтора разу більше, ніж вона ціла важить, а це теж неможливе.

Далі він каже, що муха, яка летить з такою скорістю, вдарилаб людину з силою 310 фунтів і через те зариласяб глибоко в мясо. Тимчасом „оленячі мухи" певно вже нераз ударялись об людей, але ще ніколи ні одна з них не зарилася від удару людині в тіло.

У ЧОМУ СИЛА ЛЮДИНИ.

Не лише щодо скорости найскорша людина виходить у порівняні зо звірятами слабиною, але й під іншими оглядами.

Не має вона ні зубів, досить сильних, щоб роздирати жертву, ні нігтів, щоб її придержати. І хочби які дужі мязи вона мала, всетаки де їй хочби до коня, що належить до сильних, але не до найсильніших звірят. Деколи ми бачимо великого силача, що двигне великі тягарі; але чим є такий силач у порівнянні з мурашкою, коли сильний чоловік двигне два рази більший тягар від свого, а мурашка 5 разів більший тягар від себе? Є люди з добрим зором; але чи добрий у них зір, коли його порівняти з зором орла або сокола? Дехто має чуйне вухо; але чи рівнятися людині з чуйністю дикої звірини? Кажуть, що людина витревала до праці; але чи рівнятися їй з ослом, волом, мулом?

Певно, що не можна рівнятися. А всетаки чи не сильніший чоловік від кожного з тих звірят? Чи не двигне він більшого тягару від слона? Чи не побачить він далі від орла? Чи не переходить він з місця на місце скорше від найскоршої птиці? Чи не потрапить він перенести з місця на місце без умучення найбільшого тягару?

І чим він це все робить? Чим жеж іншим, як не при помочі того орґану, що зветься мізком?

КИШЕНЕВІ СЕЙФИ.

Застосування алюмінія, який грає величезну ролю у нинішній техніці ат промисловости, постійно збільшується. У продажі вже появилися матерії з вплетеними алюмінієвими нитками, які надають матерії незвичайну тривалість і силу. Одяги, вшиті з алюмінієвих матеріялів, небагато дорожчі від звичайних.

В Анґлії почали виробляти алюмінієві кишені, які замикаються при помочі замку — засува „еклер". Ці кишені, — це справжні сейфи, що їх можна носити при собі. Для кишенєвих злодіїв є вони важкою перешкодою і в Анґлії всі букмахери і перегонові грачі забезпечили себе такими кишеневими сейфами. Також у мягких капелюхах роблять підшевки з алюмінію і таким чином капелюхи зберігають знаменито свою форму. Одночасно алюмінієвий капелюх є свого роду шоломом і хоронить перед ударом.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Третій День У. Н. Союзу в Шікаґо.

Минає зима, а з весною, коли вже природа пробуджується до нового життя, настає й час плянової праці для відділів У. Н. Союзу. Такий плян, який звичайно виробляється теоретично підчас довгих зимових вечорів, треба тепер зачати переводити практично.

Існуючий у Шікаґо окружний комітет відділів У. Н. Союзу плянує влаштувати третій з черги День Українського Народного Союзу в неділю, 17. липня 1938 р., в городі парохії з Норт Сайду на Ґіґінс Ровд.

Вже тепер ідуть приготування над розробленням відповідної програми з участю молоді. Минулого року такий день відбувся в нас з участю великої маси народу і приніс бажаний матеріяльний успіх, що причиняється до зреалізування завдання окружного комітету: збудування власного дому У. Н. Союзу. Велике число молоді, в якої руках спочивало виведення спортової програми дня, свідчить наглядно про велику популярність найстаршої української установи на американському континенті серед молодої української ґенерації.

Цього року програма дня буде ще більша і ріжноманітніша. При комітеті створено окрему референтуру спорту, яка має ввійти в контакт із зорґанізованими тілами нашої молоді в середньо-західних стейтах, і виробити відповідну спортову програму, яка відповідала би повазі Дня та вимогам нового часу. Того роду підприємства, як Дні Українського Народного Союзу, не можуть зосереджуватися тільки коло „буфету". Це вже мусить перейти до минувшини, бо хоч нам потрібний матеріяльний успіх, то ще більше потрібне те, щоб Дні Українського Народного Союзу скріплювали українську ідею в Америці та причинялися до побільшення рядів У. Н. Союзу молодими людьми з новими думками.

Дні Українського Народного Союзу мають загальноукраїнську вартість лише тоді, коли крім удалої програми свята і матеріяльного успіху побільшаться ряди Союзу. Настав час, коли треба про це говорити отверто.

Українська молодь має право, а навіть обовязок, ставити свої вимоги до Українського Народного Союзу. Вона повинна домагатись, і, як мені відомо, й домагається більшої участи в правлінні цеї орґанізації і підмоги в її орґанізаційних змаганнях.

Та кожна акція викликує реакцію. Український Народний Союз ніколи не відмовлявся вийти назустріч оправданим вимогам української молоді. Він навіть ті вимоги сам витворював. Та з другої сторони У. Н. Союз мусить ставити й свої вимоги. І тому він кличе:

Українська молоде! Коли хочеш добути більше прав і забезпечення своїх душевних бажань та орґанізаційних вимог, вступай у члени Українського Народного Союзу. Український Народний Союз є українським парляментом в Америці і на підставі свого статуту має в першу чергу помагати своїм членам. Кадри української молоді, що стоять поза орґанізаційними рамцями „Батька Союзу", можуть мати більше прав, коли вступлять під його духово-виховний вплив, коли стануть його членами.

Українська молодь мусить перестати нарікати на старших, бо старші зробили, що могли. Вона мусить зачати сама творити. А саме тепер трапляється до цього добра нагода.

Степан Куропась,
пресовий референт О. К. У. Н. С.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ідемо всі, а зокрема ми, жінки.

Концерти у память мученицької смерти Ольги Басараб увійшли вже в нашу традицію. Святкуємо річницю цеї смерти від першого року цеї траґічної події, бо наш свідомий загал зрозумів, що таких подій не вільно поминати мовчанкою. Ось і тому рік-річно святкуємо цю велику річницю смерти нашої геройки. Святкуємо громадно і як зорґанізований громадський чинник. Треба надіятися, що й цього року наш концерт у честь тої, що пожертвувала себе для Батьківщини, випаде величаво.

Тому підемо на концерт усі, щоб тим дати доказ, що ідея, за яку впали такі як Ольга Басараб, Білас чи Данилишин, жиє в серцях американських українців. Ідемо всі, щоб цим дати доказ, що кров нашої геройки не пішла намарно, а видала свої плоди і скріпила ввесь наш нарід. Тут особливо треба заапелювати до нашого свідомого жіноцтва. До того жіноцтва, яке ще й ночами працює на шматок хліба, а неділями і святами заповнює наші церкви, народні доми і своїми щедрими датками причиняється до піднесення нашого громадянського життя. Прийдіть масово на концерт у честь Ольги Басараб, який влаштовує цеї неділі Український Червоний Хрест ОДВУ.

Наша жіноча орґанізація, яка гуртує велику частину найсвідомішого нашого жіноцтва в Америці, надіється, що нюйорська громада виявить своєю присутністю на концерті ще й свою прихильність до тої праці, яку ця орґанізація веде в користь наших політичних вязнів.

Марія Демидчук.

„ЩУР ФАРАОНІВ".

До найцікавіших тварин світу належить гризун з родини щурів, що живе в Єгипті, т. зв. іхневмон, якого звуть „щуром фараонів". Старинні єгиптяни вважали його за святу тварину, тому, що він зважується на боротьбу з багато більшим від себе крокодилем. За описами грецького історика Геродота, єгиптяни хоронили здохлих чи забитих іхневмонів з великою парадою. Їх тіла бальсамували і складали в осібних гробах.

Іхневмон є завзятим ворогом крокодиля. Спосіб, яким він убиває цього великого гада, є такий незвичайний, що довго вважали оповідання про це фантастичною казкою. Щойно досліди визначних анґлійських природників потвердили описи, що дійшли до нас іще з давніх віків. Крокодилі, що залюбки вилежуються в гарячих прибережних пісках Нілю, сплять з отвертою пащею. Іхневмон, доглянувши сплячого крокодиля, одним скоком впадає до його пащі і далі до горла, прокусує там великі кровоносні судини коло самого серця і дістається знов назад тою самою дорогою. Очевидно, крокодиль зараз здихає.

Крім того це завзяте звіря нищить загребані в піску яйця крокодилів та їдовитих вужів. Тому в Єгипті і наднільських краях називають його мешканці „добродієм людей".

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ! ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ОРҐАНІЗАЦІЯ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ І ОКРУЖНА УПРАВА ОДВУ СТЕЙТУ Н. ДЖ., СКЛИКУЮТЬ

ВСЕУКРАЇНСЬКЕ

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

ЦІЛОГО СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ

В НЕДІЛЮ, 20. БЕРЕЗНЯ (March) 1938

В ҐАЛІ SLOVAK HALL, 358 MORRIS AVENUE, NEWARK, N. J.

БРАТИ SPRINGFIELD AVE. BUS

ПОЧАТОК точно в 2-гій годині пополудні. —:— ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

Бесідники: гр. Д. Галичин, гр. В. Душник, о. д-р В. Клодницький, проп. А. Куман і гр. Т. Рудий

Український Народе! Вічевий дзвін бє на трівогу і кличе Вас всіх прибути масово на це віче, щоб запротестувати перед світом проти всіх окупантів українських земель. В тім місяці 1923 р. Рада Амбасадорів признала безправно Західню Україну Польщі, котра до нині жорстоко виконує мандат насильства над українським народом. З України під московсько-червоним терором приходять трівожні вісті як також і зпід інших займанщин. Тому в цей день приходіть всі, щоб заманіфестувати свою силу та запротестувати, що ми ніколи не зречемось своїх прав до Самостійної України. 63

Заходом Укр. Червоного Хреста О.Д.В.У., відсвяткує Ню Йорк і околиця, в НЕДІЛЮ, ДНЯ 20-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1938 РОКУ,

14-ТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ ОЛЬГИ З ЛЕВИЦЬКИХ БАСАРАБ

ЖАЛІБНИМ КОНЦЕРТОМ

у STUYVESANT HIGH SCHOOL, 15th Street, near 1st Avenue, New York City. Початок в 7. год. веч.

Програма добірна. Хор під управою п. Т. Онуфрика. Орхестра Гайворонського. Святочна промова д-р Лука Мишуга. — Вступ за добровільними датками.

ТРОЙ, Н. Й.

Старанням ХОРУ при Церкві св. Николая відбудеться

ПОМИНАЛЬНИЙ

КОНЦЕРТ

В ЧЕСТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В НЕДІЛЮ, 20. БЕРЕЗНЯ (March) 1938 р., в Українській Салі, 391 Second Street, Troy, N. Y.

Початок в 8. год. вечором. — Вступ 35 ц., для дітей 10 ц.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДЛЯ ВСІХ ЧЛЕНІВ У. Н. С. І НЕ ЧЛЕНІВ-МОЛОДІ З РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Заходом відділів 226 і 343 У. Н. Союзу відбудуться

ДУЖЕ ВАЖНІ ЗБОРИ

В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 21-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1938 РОКУ

В ЦЕРКОВНІ ГАЛИ, 303 HUDSON AVE.

На тих зборах промовлятиме редактор „UKRAINIAN WEEKLY", **п. Степан Шумейко.** Тому, що вияснення, котрі подасть редактор Степан Шумейко будуть відноситися до всіх тих, що дорожать добром і розвитком У. Н. С. та української іміґрації, проситься рочестерську молодь, а також і старших громадян прибути на ці збори. **Зборі розпічнуться в год. 8-мій вечором.** 63

Іван Сидор, секретар від. 226.

собі, що таки вивідаюся, де вона поділася.

— І ви віднайшли Клярису? — перебив Гамерсон. Інші також були дуже цікаві, як скінчилася ця моя пригода.

— Ні, — відповів Сент Рок. — Та вкінці із старих церковних книг в Аміені довідався я, що справді давно жив при Рі д'Еспаньоль маркіз Д'Утріль із родиною і дочкою. На жаль — тому сто літ. Із старих плянів міста довідався я вкінці, що біля каналу була невеличка віля. Тепер ця вулиця зветься Рі де Ман. Як я в день прийшов там, зараз пізнав опустошілу стару вілю. Ні сліду людського життя. Сусіди впевняли мене, що наскільки вони прегадують собі, ніхто не журився тим домом.

— Оце й уся несамовита пригода, — закінчив Сент Рок.

— Він жартує собі з нас! — запримітив Солівен. — Чи ти віриш йому?

— Це справді виглядає на неправдоподібну історію. Та Сент Рок оповів вам правду, — озвався з другого кінця Моріс. — Я свідок. Лише він не розповів вам цієї пригоди до кінця. Одначе він ніколи й не розповів би вам другої частини тієї пригоди, тому я розповім вам її. Еміль бачив пізніше Клярису й маркіза. Та ви не пригадуйте йому того й не натякайте, що ви це знаєте. А саме друга частина тієї пригоди відігралася пів року пізніше в військовому суді в Парижі. Там відбувався процес за шпигуство проти пані Діваль. А саме в Орлеані один старшина розвідчого відділу не так дуже легкодушно пішов на вечерниці одного маркіза. Може дочка того маркіза Кляриса або радше мадам Діваль не подобалася йому. Як там не було, той старшина викрив рафінований підступ і не дав собі викрасти із свого мешкання військових плянів так, як Еміль. За той час, як він захоплювався Клярисою, Сент Рок дав був тоді обманути себе. Він навіть не запримітив, що віля умебльована лише провізорично. Лише цій обставині, що Сент Рок був іще некараний і нічого йому не могли закинути, завдячував, що увільнили його від закиду співучасти у шпигунстві. Траґічне було тільки те, що Кляриса та її спільники переплатили свій підступ життям. Їх розстрілили.

Тут скінчилася і друга частина неправдоподібної пригоди, саме як Сент Рок вернувся з хати з папіросками, а Моріс звернув бесіду на іншу тему.

Найбільша статуя у світі ц естатуя богинь у Такасамі. На руках тієї статуї можуть стояти двацять людей.

Головка шпильки важить приблизно 10 міліґрамів.

Фільмовим апаратом найновішої системи, який робить тисячу знимок на секунду, ствердили, що джміль підчас лету рушає крильцями 75 разів на секунду.

НОВИНА! В ПІТСБУРЩИНІ І ОКОЛИЦІ! НОВИНА!

ЗЛУЧЕНІ ХОРИ АРНОЛД, ЕМБРІДЖ І ПІТСБУРҐ, ПА. під управою славного дириґента всч. о. ГР. ПАВЛОВСЬКОГО та орхестри п. Мирослава Желехівського

:—::—: влаштовують :—::—:

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

В ЧЕСТЬ ТАРАСА ГР. ШЕВЧЕНКА

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 20-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1938 РОКУ

В ЛИТОВСЬКІЙ САЛІ, 1721 JANE ST. S. S., PITTSBURGH, PENNA.

Початок 2:30 пополудні.

Вельмишановні Громадяни цілої Пітсбурщини! Просимо прибути численно, щоб звеличати Свято Батька Тараса, невмирущого Пророка нашої Нації. Програма буде ріжноманітна. **Хори** злучено будуть виконувати ріжні композиції під управою **всч. о. Павловського.** Також кожний з осібна відспіває по кілька пісень. Баритонові соля всч. о. Е. Королишина і п. М. Желехівського, піянові соля панночок Е. Королишин і Ір. Желехівської. Вступне слово виголосить п. В. Шабатура, скарбник Укр. Нар. Помочі. **Реферат виголосить всч. о. Е. Королишин.** На павзах буде пригравати орхестра під управою п. М. Желехівського. По концерті **СПІЛЬНА ВЕЧЕРЯ в церковній салі.** Приходіть численно, а не пожалуєте, бо програма буде дійсно чудова, якої Пітсбурщина ще не чула. Це перший раз є нагода почути нових сил, як всч. о.о. Павловського і Королишина. Приходіть численно, а не пожалуєте, за що ручить — **Комітет Свята.** 63

СУБОТА, 19. БЕРЕЗНЯ 1938

В годині 7:30 ввечір

АРТИСТИЧНИЙ КРУЖОК при Українськім Клюбі св. Володимира в Ню Йорку, під дирекцією п. Осипа Р. Іванова,

відіграє комедію на 3 акти

АМЕРИКАНКА

в Парохіяльній Ґалі, 334 E. 14th St., NEW YORK CITY. Вступ 40 ц.

УВАГА! COHOES, N. Y., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКОВНОЇ ГРОМАДИ СВ. ПЕТРА И ПАВЛА,
в злуці з товариствами, братствами, сестрицтвами і молодечими організаціями, відбудеться

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 20-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1938 РОКУ

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

в память 77-літніх роковин смерти
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
В КЛЮБОВІЙ ҐАЛІ В УКРАЇНСЬКІМ ПАРКУ В COHOES.

Початок точно 7:30 вечором. — Вступ вільний.

В програму концерту входять: втупне слово; реферат, який виголосить ґість з Ню Йорку, вп. пан ПІЗНАК, адвокат; хорові продукції місцевого церковного хору під управою учителя Стефана Ціміхуда; соля; дуети і деклямації. 63

Всіх українців як з Cohoes, N. Y., так і з околиці запрошує до найчисленнішої участи — Комітет.

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Й.! ПОЗІР!

ТОВАРИСТВО ЗАПОРОЗЬКА СІЧ, ВІД. 367 У. Н. С.
буде обходити

В СУБОТУ, ДНЯ 3-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1938 РОКУ

25-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ

СВОГО ЗАСНОВАННЯ.

Тож просить всі Братства й Товариства, щоб на той день стрималися з усякими підприємствами й забавами. Згори дякуємо! 63 Комітет.

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДОМ ТОВ. ім. ІВАНА ФРАНКА В НЮАРКУ, Н. ДЖ.
відограється ново написану драму в 5 діях

„ЧЕРВОНИЙ ЗНАК“

В СУБОТУ, ДНЯ 19-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1938 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ РОБІТНИЧІМ ДОМІ,
57-59 BEACON STREET, NEWARK, N. J.

Початок в годині 7:30 ввечір. — Вступ 40 центів.

Шановні Громадяни! Драму під назвою „Червоний знак“ зладив Т. Рудий з історії козацьких часів. Прошу прийти, а побачите, як пани панували, які кривди мусів терпіти мужик і яку науку дали козаки панам за їх панування. 63

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

З ювилею на визвольну боротьбу.

Дня 5-го лютого 1938 р. наші чесні громадяни Анна й Василь Мищуки обходили 25-літню річницю свого щасливого подружжя. Цю забаву влаштувала своїм родичам їх старша дочка Марія зо своєю приятелькою К. Волянською та К. Полівчак і А. Марцінюк. Забавою проводив староста п. П. Полівчак, який побажав ювилятам „многих літ“ та всякого добра. Ювиляти щиро дякували за таку милу несподіванку. При вечері п. П. Полівчак забрав слово та попросив присутніх зложити жертви на визвольну боротьбу. Збіркою занялися К. Полівчакова та старостина Г. Проців.

По $1 жертвували: В. Мищук, М. Юрдига, М. Гайлаш, Н. Задерецький, Т. Мураль, В. Ґонсьовський, А. Пополь; А. Юзва 75 ц.; по 50 ц.: П. Полівчак, С. Мельник, К. Полівчак, А. Мищук, П. Гладиш, П. Головчак, І. Проць, М. Марціняк, А. Мельник; по 25 ц.: А. Байбер, М. Гайлаш, І. Каламаш, Н. Капраль, В. Волянський; решта дрібними. Разом зібрано $14, які переслано до центральної управи ОДВУ в Ню Йорку.

К. П.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Коляда 47-го відділу ОДВУ та 10-го відділу МУН.

Ходили колядувати члени обох відділів, а С. Шумський, член 10 від. МУН, та голова 47 від. ОДВУ, Юліян Куць, випозичили колядникам свої автомобілі.

По $3 зложили: І. Кушнір, П. Дідик, Ю. Куць, М. Риза, Й. Броньовський; по $2: А. Медзяк, Г. Дідух, Д. Медзяк, О. Шостак, А. Галущак, В. Марчук, Й. Крайс, І. Довченко; С. Пилипяк $1.50; по $1: К. Сокольська, Г. Шавалюк, М. Ольховий, М. Іващук, В. Матвіїв, С. Ревак, Д. Шостак, С. Маринів, Н. Кашуль, Н. Ґут, І. Грицей, А. Накутний, Д. Ґой, І. Боднар, Т. Любезний, М. Сопко, В. Косович, О. Яковчик, І. Гук, І. Сеньків, І. Граб; по 50 ц.: О. Ґайович, К. Січевський, М. Гарас. По відчисленні дрібних розходів переслано на визвольну боротьбу до центральної управи ОДВУ $50.80.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Коляда 18-го відділу ОДВУ.

Колядувати ходили: Іван Лодин, Олек. Березівський, Мих. Філь, Анд. Луцейко, І. Тибин, Іван Долинський, Іван Ладичка. Зложили: І. Розділябик $3; по $2: Мих. Табачук, о. В. Дяків, Ол. Боднарчук; по $1: М. Філь, І. Лодин, І. Ладичка, Н. Рапак, М. Попович, Г. Гиковський, А. Щербак, М. Ховзун, Д. Фенканин, Г. Воляр, М. Кудла, Т. Ільків, А. Мулик, П. Відович, Л. Кіча, М. Кость, І. Гришко, Т. Скоробогатий, Д. Мулик, Т. Звірко, М. Кій, І. Завада, П. Сороковський, С. Швець, С. Валик, П. Лех, Й. Вохшинський, О. Березівський, В. Сметана, П. Сенишин, Н.Н., Й. Сорока 75 ц.; по 50 ц.: П. Давидович, О. Варварич, М. Євтух, А. Ференц, І. Далінський, З. Немик, П. Савчук, І. Тибин, Н. Данилець, І. Сушириба, А. Ткачук, І. Куцак, І. Цаповський, Е. Ґунґа, І. Гаврилів, Б. Гірчиця, П. Красніцький, М. Кмить, Г. Яценяк, А. Терпко, Й. Зізак, Л. Гаевик, М. Калиняк, Т. Прусевич, Г. Яськів, А. Луцейко, М. Лелет; Д. Пастернак 25 ц. Разом $54.50.

ДУРЕМВИЛ, Н. Й.

На народні цілі.

З нагоди Різдва місцеві громадяни зложили на народні цілі по $1: І. Вандровський, П. Крохмалюк, Т. Харітон, Я. Цмайло, Ю. Ткач, Й. Сохан, С. Вандровський, В. Чайковський, З. Палівода, Р. Цмайло, М. Харітон; по 50 ц.: М. Сінчик, М. Крохмалюк; Л. Вандровська 25 ц. Разом $12.25. Гроші вислано через Обєднання з призначенням $6 на Рідну Школу і $6.25 на інвалідів.

Теодор Харітон.

ЧЕСТЕР, ПА.

Коляда 51-го відділу ОДВУ та 18-го відділу УЧХ ОДВУ.

Колядували членниці й члени обох відділів: Зложили: Н. Рубаш $2; по $1: Н. Бакалець, П. Бронецький, Н. Бронецький, К. Бронецька, І. Олійник, М. Кручай, Т. Сорока, С. Бартиш, Й. Весоловський, Г. Перчак, о. О. Мицик, М. Пастушок, Г. Матківський, А. Хадай, Т. Каспер, П. Гливяк, К. Терщак; А. Федоров 75 ц.; Т. Луцик 55 ц.; по 50 ц.: Т. Кучабська, Й. Бринґілевич, Т. Урбан, Е. Лужицька, С. Миштурак, С. Коваль, І. Ґачак, І. Гачак, К. Вовк, І. Пастернак, Г. Забитко, М. Белей, О. Чавага, К. Бобяк, А. Козак, М. Тершавський, І. Лучак, І. Шуриґайло, К. Воловняк, П. Пецюх, І. Данилів, І, Стечій, Т. Крика, П. Пінцура, Н. Шеґда, П. Василик, В. Стецула, Т. Пастернак, І. Заяць, Кацюбан, Н. Коваль, Й. Макух, І. Михальцевич, М. Весоловський, Л. Благітка, М. Тимань, Г. Стецій; Ф. Коцюбан 40 ц.; по 25 ц.: Й. Яворський, С. Верещак, А. Судол, О. Ґапій, К. Проць, Й. Фідик, А. Лебіщак, Г. Мисишин, Н.Н. Разом заколядовано та переслано до центральної управи ОДВУ $41.45.

ПІТСБУРҐ, ПА.

На зборах „Ліґи Визволення України“, що відбулися 10-го жовтня 1937 р., на заклик підписаної присутні зложили на визвольну боротьбу по $1: о. І. Сеньчук, о. І. Коцан, М. Малевич, В. Онишків, М. Майнуш, М. Хандога, А. Галабан, П. Левицький, А. Усик, А. Дяк, А. Ґось, І. Міляновський, М. Паляк, Д. Андрусишин, П. Андрусишин, Д. Скрабут, М. Скрабут, М. Шнер; по 50 ц.: М. Дуб, К. Катеринюк; дрібними $1.40. Разом $20.40.

Крім того скарбник Ліґи передав до пересилки $8, які були зібрані ще давніше на ту саму ціль. Отже разом вислано до центральної управи ОДВУ $28.40.

Марія Малевич.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

На визвольну боротьбу.

Громадяни Марія й Петро Керики справляли гостину своїй дочці та зятеві, гром. Костельникам. На цю забаву зібралося багато гостей, які при цій нагоді не забули за край і на поклик п. Й. Керика, молодого, родженого тут українця, зібрали на визвольну боротьбу $14.25. Збіркою занявся Н. Страп. Жертвували: Й. Керики $2; по $1: Н. і Анаст. Страпи, Й. і Кат. Жерухи, гром. Костельники, П. Керики, Й. Керик (стар.), Паранкевичі, Р. Слюнчек, Біл Чадний; С. Капраль, Й. Тічей і Б. Кмець, Ф. Ґнат, Й. Пурда, В. Керик, Софія Слюнчек по 25 ц.

Н. Д.

ГАРТФОРД, КОНН.

З забави.

В часі Рідвяних Свят громадяни М. К. Ярошевичі гарно поділилися проскурою зо своїми дітьми й приятелями, а також не забули за положення в краю і зложили коляду на визвольну боротьбу. Жертвували: І. Жук $1.50; по $1: А. Йордан, П. Предзімірський, П. Солецька; по 50 ц.: К. Ярошевич, В. Ярошевич, М. Ярошевич, С. Ярошевич, П. Ярошевич, Й. Ярошевич, П. Вовк, В. Стрепко, А. Павшук. Разом $9.

Гість.

УВАГА! РОМ, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

в память 77 роковин смерти Т. Г. ШЕВЧЕНКА
ВЛАШТОВУЄ УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В РОМ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 20-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1938 РОКУ

В САЛИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ.

РАНО в год. 11. СЛ. БОЖА, в місцевій церкві. По Сл. Божій ПАНАХИДА по Т. Г. Шевченкові. Богослуження і Панахиду відправить **о. Кушіль.** Богослуження й Панахиду **співає хор „Сурма“,** під управою **дир. М. Запухляка. Члени запомогових організацій У. Н. С., У. Р. С. й У. Н. П. беруть участь в Панахиді святочно з прапорами.**

ВЕЧОРОМ у год. 8. почнеться Концертова Програма. Програма добірна до свята. Виступає мішаний хор „Сурма“ й жіночий хор та місцева Рідна Школа. **Святочну промову** в українській мові виголосить **д-р Володимир Левицький.**

Українці і українки з Ром і околиці! Прибудьте всі на таке важне для нас українців свято. Тим докажемо, що ми гідно вміємо вшанувати наших працівників живого слова. Святочний комітет має честь запросити й сусідні громади: Ютику, Геркімер, Литл Фолс і Сиракюз. Рівнож всіх дооколичних фармерів. — **Святочний Комітет.** 63

УВАГА! ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО, І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

РЯД ВІДЧИТІВ

на тему
ЗМАГАННЯ УКРАЇНЦІВ ДО ДЕРЖАВНОЇ САМОСТІЙНОСТИ в минулому і теперішньому
виголосить о. СТЕПАН МУСІЙЧУК

в салі при укр. прав. громаді, Russell-Belle-Vista, Youngstown, Ohio.
Перший відчит буде в неділю, 20. березня (MERCH) 1938, точно в годині 6 ввечір. Наступні в наступні неділі великого посту.

Проситься всіх інтересованих українців, що не годяться на ворожу окупацію України, прийти і послухати відчитів. По відчиті запити і дискусії. — **Вступ вільний** для всіх. 63

ПОВІДОМЛЕННЯ.

ОТСИМ ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ, ЩО ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ СТЕЙТОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ СТЕЙТУ КОНЕКТИКУТ
:——::——: відбудуться :——::——:

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 17-ГО ЛИПНЯ (JULY) 1938 РОКУ
В НЮ ГЕЙВЕН, КОНН., А ДРУГИЙ
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 28-ГО СЕРПНЯ (AUGUST) 1938 РОКУ
В СТЕМФОРД, КОНН.

Длятого проситься всі українські громади здержатися в згадані дні від всяких підприємств та взяти участь в Укр. Днях. Рівнож подаємо до відома, що **ЮВИЛЕЙ ПРОСВІТИ** відбудеться в **двох частях нашого стейту: один в Савтпорт, Конн., а другий в Ню Британ, Конн.** Дату проголоситься пізніше. 63

ЕКЗЕКУТИВА СТ. ОРҐ.: **О. Мерещак,** гол.; **А. Маланчук,** секр.

У середу, 16. березня 1938, відійшла на вічний спочинок

МАРІЯ ШТОҐРИН,

лишаючи опечалену родину; мужа Івана і двох синів: Володимира й Степана.

Похорон відбудеться в понеділок, 21. березня 1938, в 9. годині рано, з дому жалоби,
429 Wilden Place, South Orange, New Jersey.

Земля їй Пером!
Вічна Память!
МУЖ І СИНИ.

ЖАХЛИВЕ ДУШОГУБСТВО І САМОГУБСТВО В ЕДМОНТОНІ.

Мясар Самуїл Шульц, 41-літній російський жид, що прибув до Едмонтону перед 15 роками зо Злучених Держав, поповнив уночі самогубство, затруївшись у своїм ґаражу моноксидовим ґазом. Перед поповненням самогубства Шульц великим різницьким ножем зарізав свою жінку Розу та 11-літнього синка й 6-літню донечку. Жахливе душогубство і самогубство відкрила допера на другий день пополудні теща Шульца. Шульц, що минулої осени продав свою крамницю з мясарськими виробами й був без заняття, був хорий і душевно розстроєний, тож і поповнив свій жахливий учинок мабуть у приступі божевілля.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(109)

Станувши над чорним отвором, Оґдлі приказав: „Сходи вниз“. Джейн знала, що не поможе сперечатись, а всетаки вона хвильку постояла, заки перемогла свій страх. Вона вагалася, чи краще згинути ось тут, чи сходити вниз. Вона не сподівалася в тій ямі нічого доброго. Та всетаки рішилася зійти вниз і відложити боротьбу на смерть і життя до останнього моменту.

Тимчасом Тарзан, не зраджуючи свого імени, допитував Сборова. Сборов розказав усе, як вони розбилися з літаком, хто був серед товариства, вичислив усіх по назвищах. Але коли прийшлося говорити про душогубство його жінки, то він уже почав брехати і почав спихати всю вину на Бравна. Вкінці з удаваним плачем розказав, як вони його покинули самого в нетрах.

„А чомуж він замордував твою жінку?“ — запитав Тарзан. „Та бо вона не мала досить сил, щоби іти разом з нами, а я не хотів її самої покидати. А що Бравнові було потірбно чоловіків для більшої сили в боротьбі з нетрами, то він замордував жінку, щоб тим мене змусити іти разом з ними“, відповів Сборов. Це не подобалося Тарзанові, бо він бачив, що його слова не сходяться.

„Коли йому було потрібно твоеї помочі, то чомуж він потім тебе прогнав від товариства?“ — запитав Тарзан. Сборов збентежився, бо почув, що зловився на брехні. Щоб чимскорше виправдатись, він почав далі: „Та бо в дальшій дорозі Бравн побачив, що я на перешкоді йому в його залицянках до пані Джейн“. Тарзанові похололо серце і стиснулись кулаки.